

LABIALNI HERPES

Suzana Rožič

1. *Kako pogost je labialni herpes?*

Prekuženost s HSV-1 prične naraščati po neonatalnem obdobju. V deželah v razvoju je v pubertetnem obdobju prekužene 90 % populacije, med prebivalstvom z visokim življenjskim standardom pa je v istem obdobju prekuženost 30-50 %.

2. *Kaj povzroča nastanek labialnega herpesa?*

Labialni herpes povzroča virus, ki se imenuje herpes simplex virus. Po prvi okužbi z njim ostane virus trajno prisoten v organizmu. Njegov ponovni izbruh povzročijo številni notranji in zunanji dejavniki kot recimo: vročinske bolezni, poškodba, zmanjšana odpornost, stres, menstruacija, nosečnost, ultravijolična svetloba, operacije, psihični in telesni napor.

3. *Kako se labialni herpes kaže?*

Na začetku občutite manjše srbenje in/ali pekočo in zbadajočo bolečino. Po šestih urah ali po nekaj dneh se pojavi značilen mehurček oziroma skupina mehurčkov, ki počijo in preidejo v kraste. Te se posušijo in odpadejo, celjenje pa ne pušča brazgotin. Bolečina je prisotna predvsem v času mehurčkov. Bolezen izzveni v 5-10 dneh. Herpes se pojavi na ustnicah, na meji med kožo in sluznico ter se lahko razširi na lica, nos in brado. Redkokdaj se znaki pokažejo na sluznici ustne votline, lahko samo na trdem nebu ali samo na dlesnih. To je pogosteje pri dojenčkih in majhnih otrocih, ki imajo hkrati povišano telesno temperaturo. Včasih se najprej pojavi tudi na vhodu v nosno votlino, na licih, uhljih ali trepalnicah.

4. *Kako postavimo diagnozo?*

Diagnoza se postavi na podlagi anamneze in klinične slike. V izjemno redkih primerih je potreben tudi dokaz povzročitelja, ki se izolira iz izpuščaja.

5. *Kako poteka zdravljenje?*

Takoj, ko začutite značilno srbenje in koža še ni ranjena, uporabite protivirusno substanco v obliki mazil, ki je na tržišču pod različnimi zaščitnimi imeni. Prav tako lahko v tej fazi uporabite sredstvo, ki vsebuje antiseptik (alkohol, propolis ali vodikov peroksid). Ko se mehurčki že pojavijo, je potrebno uporabiti mazila s sredstvi za odtegnitev vode, kot je cinkova pasta. Mazilo večkrat na dan namažemo. Na kraste lahko nanese antibiotična mazila za preprečevanje sekundarne okužbe. Če so izpuščaji v ustih, jih je priporočljivo izpirati s kamiličnim čajem ali s 3 % vodikovim peroksidom v vodi. Le v izredno redkih primerih huje potekajočega herpesa in pri osebah z okvarjeno imunsko sposobnostjo se v zdravljenju uporabljajo protivirusne substance (aciklovir) v obliki zdravil, ki jih zaužijemo. Dobro se obnese tudi terapija z laserjem.

6. Kakšen je potek razvoja labialnega herpesa?

Prva okužba s HSV-1 se ponavadi pojavi pri majhnih otrocih kot vnetje dlesni oz. ustne votline (herpetični gingivostomatitis, aftozni stomatitis). Na otekli ustni sluznici vidimo plitke okrogle razjede, prekrite z rumenkastimi oblogami in okolnim rdečim robom, ki jih spremlja povišana telesna temperatura in otekle, boleče bezgavke. Bolezen se lahko sicer pojavi kjerkoli na koži. Na ustnicah govorimo o herpes labialisu, pri infekciji nosa o herpes nasalisu, zelo nevarna je infekcija očesne roženice, herpes corneae. Prenaša se z neposrednim stikom okužene telesne tekočine ali izločka z zdravo sluznico oziroma kožo. Po primarni okužbi virus ostane trajno prisoten v telesu, natančneje v živčnih celicah tistega dela telesa, kjer je bilo prvotno vnetje oz. kjer je virus vstopil v organizem. Ponovne izbruhe tekom življenja z značilnimi simptomi in znaki povzročijo pri posamezniku že zgoraj omenjeni notranji ter zunanji dejavniki.

7. Kako poteka spremljanje bolnika z labialnim herpesom?

Labialni herpes ponavadi zdravimo sami, obisk pri zdravniku najpogosteje ni potreben. Obisk pri zdravniku je potreben, če sami z zdravljenjem ne morete vplivati na potek razvoja labialnega herpesa ali če sumite, da je prišlo do kakršnihkoli pojavov oz. zapletov, ki jih pri siceršnjih izbruhih herpesa niste vajeni.

8. Kako si lahko pri labialnem herpesu pomagata sami?

Če imate herpes, ugotovite, kaj ga povzroča pri vas. Tem dejavnikom se skušajte izogniti. Skrbite za čistočo, pogosto si umivajte roke, skrbite za ustno higieno. Če se radi sončite, je tudi iz drugih razlogov najbolje opustiti ali vsaj omejiti to navado, če pa že, pa s kremo za sončenje z najvišjim zaščitnim faktorjem namažite tudi obraz in ustnice. Uživate dosti vitaminov, svežega sadja in zelenjave, kar krepi odpornost. Izogibajte se stresu. Že ob prvih občutkih zbadanja in srbenja pa se lotite zdravljenja.

9. Kako labialni herpes vpliva na vaše življenje?

Labialni herpes je moteč zgolj iz estetskih razlogov, saj se pojavlja na ali v neposredni okolici ustnic. Okužbe z virusom herpes simplex so sicer neprijetne, vendar ne ogrožajo življenja, razen pri osebah z okvarjeno imunostjo (bolniki z malignimi boleznimi, aidsom, bolniki na imunosupresivnem zdravljenju, s hudimi bakterijskimi okužbami ...) in pri novorojenčkih.

10. Ali in kako lahko nastanek labialnega herpesa preprečite?

Herpes se prenaša z neposrednim stikom okužene telesne tekočine ali izločka. Če ima herpes vaša ljubljena oseba, prihranite poljube, objeme in dotike do tistega časa, ko bolezen mine, prav tako ne uporabljajte skupnega pribora za higieno. Starši bodite še posebej pazljivi do svojih otrok. Po primarni okužbi pa si lahko z zgoraj naštetimi ukrepi pomagamo zgolj pri ponovnih izbruhih.